HABİB BİN EBÎ SÂBİT

Tabiîn devrinde Kûfe'de yetişen meşhûr hadîs ve fıkıh âlimlerinden. Adı, Habîb bin Ebî Sabit Kays bin Dinar'dır. Babasının adına Kays bin Hind de denilmiştir. Kûfe'de doğup büyüdü. O ve Hammâd bin Ebî Süleymân, Kûfe'de yetişen fakîhlerin en büyüklerindendi. İmâm-ı Buhârî ve birçok âlimler onun 119 (m. 737) târihinde vefât ettiğini bildirdiler. 122 (m. 739)'de vefât ettiği de rivâyet edildi.

Habîb bin Ebî Sabit, Kûfeli fakîh ve hafızlardandır. Birçok Eshâb-ı kiram ile görüşüp onlardan ilim aldı. Çok hadîs-i şerîf rivâyet etti. Onların sohbetinde bulunarak yetişti. Eshâb-ı kiramdan ve Tabiînden Abdullah İbni Ömer, Abdullah İbni Abbâs, Enes bin Mâlik, Zeyd bin Ebî Erkâm, Ebu't-Tufeyl Âmir bin Vasile, İbrâhîm bin Sa'd bin Ebî Vakkâs, Nâfi bin Cübeyr bin Mut'im, Atâ bin Ebî Rebâh, Sa'îd bin Cübeyr, Atâ bin Yesâr ve daha pek çok âlimden hadîs rivâyetinde bulunmuştur. Kendisinden de Süleymân bin Mihran el-A'meş, Ebû İshâk eş-Şeybânî, Husayn bin Abdurrahmân, Zeyd bin Ebî Enise ve daha birçok kimse hadîs-i şerîf rivâyetinde bulunmuştur.

Hadîs ilminde sika (güvenilir, sağlam) râvîlerden biri olduğunu bütün hadîs âlimleri sözbirliği ile bildirmektedirler. Rivâyet ettiği hadîs-i şerîfler, meşhûr Kütüb-i sitte denilen altı kitapta yer almaktadır. Hadîs âlimlerinden İmâm-ı Iclî, İbni Mâin ve İmâm-ı Nesâî, onun Tabiînin sika ve huccet olan râvîlerden olduğunu zikretmektedirler. Ebû Hatim de, "Sadûk (rivâyet ettiği hadîslerde sağlam) ve sika bir râvidir" demektedir.

Habîb bin Ebî Sabit, Kûfe'nin meşhûr fakîhlerindendi. İmâm-ı a'zam hazretlerinin hocası Hammâd bin Süleymân'dan önce Kûfe müftîsi idi. Ebû Ca'fer-i Taberî, "Tabakât-ı Fükahâ" adındaki eserinde, onun fıkıhta ve diğer ilimlerde yüksek bir yeri olan büyük bir âlim olduğunu bildirmektedir. İnsanlara ilim öğretmekte ve onların ihtiyâçlarını karşılamada çok gayretliydi. Hayır ve hasenatı çoktu. Tam bir tevekkül sahibiydi. Fakirleri doyurur, bilmeyenlere ilim öğretirdi. Ebû Yahyâ, onun büyüklüğünü bildirirken: "Habîb bin Ebî Sabit ile beraber Taife gelmiştim. O kadar çok sevindiler ki, sanki aralarına bir peygamber gelmişti" diyor.

Çok ibâdet ederdi. Tevâzuu, alçak gönüllülüğü çoktu. Gecelerini ibâdetle geçirir, yatsının abdesti ile sabah namazı kılardı, ibâdet etmeyi kalbi için hayat, bedeni için gıda bilirdi. İmânı ve takvâsı çok olan bir zâttı. Namaz kılarken ayakta çok durmaktan yorulmazdı. Gecelerini ibâdetle değerlendirip

süsledikten sonra, ertesi gün bir miktar uyurdu (kaylûle yapar). Ebû Bekir bin Iyâş onun hakkında: “Habîb’i secde ederken gördüm, öyle bir halde idi ki, secdesinin uzunluğundan vefât etti zannettim” diyor.

Kur’ân-ı kerîmi ezbere bilenlerle sık sık bir araya gelir, onlara ikram ve iltifâtlarda bulunurdu. Bir defasında hafızları toplayıp onlara 100 000 dinar (altın) dağıttı.

Çok hadîs-i şerîf rivâyet etti. Bunlardan ba’zıları şunlardır:

Peygamberimizin (aleyhisselâm) zamanında biri öldürülmüştü ve kim tarafından öldürüldüğü bilinmiyordu. Bu durum Peygamberimize arz edildi. Resûlullah (aleyhisselâm) Allahü teâlâya hamd ve sena ettikten sonra buyurdu ki: “Ey insanlar! aranızda biri öldürülüyor, fakat katili bilinmiyor. Şayet göktekiler ve yerdekiler, müslüman birinin öldürülmesi üzerinde toplansalar, şüphesiz hepsi azâb olunur.” “Peygamberimiz vitir namazını üç rek’at kılardı. Kunut duâsını da, üçüncü rek’atta, rükû’dan önce okurdu.”

“İnsanlar arasına katılıp onların ezalarına uğrayan ve bu ezalara sabreden bir mü’min, insanlar arasına girmeyen, onların eziyetleriyle karşılaşmayan ve bu konuda sabredecek bir mes’elesi bulunmayan kimseden efdaldir, üstündür.”

“Peygamberimiz (aleyhisselâm) yünlü elbise giyer, yerde uyur, yerden biten şeylerden yer, merkebe biner ve arkasına birini alır, keçi besler ve onu sağar, köle olan kimsenin da’vetine giderdi.”

Hazreti Ali, şöyle bildiriyor: “Resûlullah (aleyhisselâm) Bedir harbinde bana ve Hazreti Ebû Bekir’e buyurdu ki: “Sizin ikinizden birinizin sağında Cebrâil aleyhisselâm, diğerinin solunda da Mikâil ve İsrafil aleyhisselâm olmak üzere büyük melekler hazır olup ordunun önünde bulunurlar.”

Resûlullah efendimize birisi gelip cihada gitmek için izin istedi. Ona: “Senin annen ve baban sağ mıdır?” diye sordu.

O kişi “Evet, yâ Resûlallah!” deyince, “Onların yanında otur ve hizmet et!” buyurdu. Başka bir rivâyette de “Onların yanında kalıp hizmet ederek cihad sevâbına kavuş!” buyurdu.

“Bir kimse, Ramazan-ı şerîfin başından sonuna kadar cemâatle (teravih) namazı kılarsa, Kadir gecesinden nasîbini alır.”

“Bir müslüman, Allahü teâlânın emrettiği şekilde abdestini tamamlar ve sonra beş vakit namazını kılarsa, onlar arasındaki günahlarına keffâret olur.”

“Kıyâmet gününde tövbe, en güzel bir sûrette ve en güzel bir koku ile getirilir. Kokusunu ancak mü’min olanlar duyar. Kâfirler, (Yazıklar olsun bizlere! Müslümanlar bu güzel kokuyu duyuyorlar da, biz onu duyamıyoruz) derler. Tövbe, kâfirlerle konuşur ve onlara: “Siz beni dünyâda kabûl etseydiniz, şimdi güzel kokuyu duyardınız” der. Kâfirde; “Biz şimdi kabûl ediyoruz? der. O anda gökten bir melek şöyle nidâ eder: (Dünyâyı ve içinde bulunan altını, gümüşü ve diğer şeyleri getirseniz, sizden tövbe kabûl olunmaz) Tövbe ve melekler, onlardan uzaklaşır. Sonra Cehennemde vazîfeli melekler gelir. Kendisinde güzel koku olan kimseye dokunmazlar. Şayet kötü koku gelirse, onu Cehenneme atarlar.”

“Gece namazı ikişer rek’at olarak kılınır.”

“Her şeyin bir iyisi vardır. Namazın iyisi de, ilk tekbirine yetişerek kılınan namazdır.”

Peygamberimiz Hazreti Ebû Zer’e buyurdu ki: “Ey Ebû Zer! İnsanlara müjdele ki, kim (Lâ ilahe illallah) derse, Cennete girer.”

Hikmetli sözleri meşhûrdur. Bunlardan ba’zıları şunlardır:

“Başını Allah için secdeye koyan kimse, kibirlenmekten (büyüklenmekten) uzak olur.”

“Allahü teâlânın rızâsını kazanmak için evine (câmiye, mescide) gidiniz!”

“Bir kimsenin topluma karşı konuşurken hepsine birden dönmesi, Peygamberimizin (aleyhisselâm) sünnetidir.”

“Her şey için, hatta yemek ve içmekte bile güzel bir niyet içinde olmayı çok severim.”

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Hilyet-ül-evliyâ cild-5, sh. 60

2) Tezkiret-ül-huffâz cild-1, sh. 116

3) Tehzîb-üt-tehzîb cild-2, sh. 178, 179

4) Rehber Ansiklopedisi cild-7, sh. 125